

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

GÜZEL SANATLAR LİSESİ
TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE
UYGULAMASI DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI
9, 10, 11 ve 12. Sınıflar

Ankara 2016

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	3
TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN GENEL AMAÇLARI	5
TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENCİYE KAZANDIRMAYI HEDEFLEDİĞİ BECERİLER	6
TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENME-ÖĞRETME YAKLAŞIMI.....	7
TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI	8
TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR	9
TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	10
TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÜNİTELERİ VE SÜRELERİ	11
9. SINIF TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI.....	13
10. SINIF TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI.....	18
11. SINIF TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI.....	21
12. SINIF TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI.....	25

GİRİŞ

Müzik, insanın varoluşundan günümüze toplum, eğitim ve kültür hayatının ayrılmaz bir unsuru olarak varlığını korumuştur. İnsan ruh ve ses estetiğinin gelişmesinde önemi vardır. Müzik kavramı hakkında onlarca tanım yapılmıştır. Aynı zamanda müzik, tarih boyunca matematikten fiziğe, tıptan felsefeye çok farklı disiplinlerin inceleme alanına girmiştir.

Müziğin, insanlığın ilk zamanlarından itibaren belli ses sistemi çevresinde geliştiği, zamanla çalgısal gelişmelere paralel olarak form ve biçimlere bürünerek zenginleştiği bilinen bir gerçektir. Zaman içerisinde, toplumdaki sosyokültürel gelişmelere paralel olarak müzikal yapı da her toplumda kendi çizgisinde gelişme göstermiştir. Bu çizgi, Doğu müziklerinde makamsal örgüleri getirmiş, Batı müziklerinde ise çok sesli özellik kazanmıştır. Ama halk içerisinde kabul gören müzik algısı, tek ses üzerine kurgulanmıştır. Önceleri Batı müziğinde de var olan koma seslerin zamanla terk edilmesi ve tamperaman sistemin kullanılması, Batı müziğindeki gelişme çizgisini kökten değiştirmiştir. Orta Çağ Avrupa'sında, kilisenin büyük etkisiyle çok sesli (polifonik) majör ve minör tonların kullanılması ile müzikal yapı tamperaman sisteme uyarlanmıştır. Bu geçiş; tavır, yorum, müzik duygusu ve ses sistemlerine de etki etmiştir. Ama müzik, her zaman evrensel bir dil olarak ilkel toplumlardan çağdaş toplumlara, insan ruh ve estetiğinin gelişmesine etkisi olan kültürel bir olgudur. Müziğin evrensel dili, anlayanlara dolaysız bir bilgi sunar; nesnelere, fikirleri, davranışları simgesel bir anlatımla canlandırır (Popescu-Judet 2007:13). Müzik türleri içerisinde Türk müziğinin gelişme çizgisi, diğer toplumların sahip olduğundan daha çeşitli ve zengin niteliktedir. Kendi iç yapısındaki zenginlik, Türk müziğini ayrı bir inceleme konusu yapmaktadır. Özellikle makamsal yapı, Türk müziğinin en köklü ve derin özelliğidir. Bu bağlamda, Türk müziği ile Batı müziğini birbirinden keskin çizgilerle ayıran özellik de burasıdır. Türk müzik kültürünü incelemek, sadece seslerin, ses aralıklarının ve perdelerin nasıl elde edildiğini anlamak değil, aynı zamanda bu alandaki tecrübelerin ortaya çıkardığı fikirleri, musikinin yorumlanmasıyla uyanan duygular arasındaki ilişkileri, musikide kullanılan çeşitli temalar ile üslupların kavramsallaşmasını da incelemek demektir (Popescu-Judet 2007:13). Bu bağlamda müzik bilimi de farklı disiplinlerin (organoloji, etnomüzikoloji, halkbilimi gibi) yaklaşım ve yöntemlerini birlikte incelemeyi zorunlu kılmaktadır.

Türk müzik tarihi ile ilgili bilgi verirken iki şekilde kaynaktan söz edilebilir: Birincisi, sözlü kültür yolu ile günümüze ulaşan durum. İkincisi ise yazılı kaynaklarla intikal eden belge ve bilgiler. Aslında birinci durum, sözlü aktarım yolu, Türk kültürünün en belirgin özelliğidir. Usta çırak yolu ile tarihin derinliklerinde kalan pek çok sözlü sözsüz ezgi, bu yöntemle bugüne ulaşmıştır. Sözel kültür bilgilerinin zamanla hafızlardan silineceği veya unutulacağı dikkate alınırsa eğitim yolu ile notaya bağlı öğretim sisteminin önemi burada ortaya çıkacaktır. Türk müziğinin (halk ya da sanat) notaya alma ve öğretilmesi, sistemin eğitim boyutunu son derece önemli hâle getirmektedir. Bu programda, Türk müziği bütün olarak düşünülmüş, geleneksel halk müziğinde var olan ama gerçekte Türk müziğinin ana eksenini teşkil eden makamsal yapı ekseninde sistematik bir eğitim sürecinin çeşitli yönleri ile eğitime taşınması temel alınarak üniteler ve konular işlenmeye çalışılmıştır.

Türk Halk Müziği Teori ve Uygulaması Dersi Öğretim Programı'nda hedeflenen kazanımlar, Türk müzik kültürünün geleneksel yapısı, ses ve icra sistemleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Geçmişten günümüze oluşan türkü külliyatı temel alınmakla birlikte diğer bilim alanlarının kaynaklarına da başvurulmuştur.

Bu programın amacı, geçmişten beri varlığını koruyan geleneksel türkü repertuvarını günümüz modern eğitim anlayışı ile işleyerek geçmiş ile bugün arasında bağ oluşturmak ve türkü icra temel prensiplerini öğrenciye kazandırmaktır. Bu bağlamda, nota ve solfejle beraber ezber dayalı bir repertuar aktarımı ile müzik hafızasının güçlendirilmesi de hedefler arasında yer almaktadır. Dersin temel aldığı prensip, nota olmakla birlikte yazılı ve sözlü kaynaklar da kültür kodlarının anlaşılması bakımından son derece önemlidir.

TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN GENEL AMAÇLARI

Türk Halk Müziği Teori ve Uygulaması Dersi Öğretim Programı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmıştır.

Bu programla öğrencinin;

1. Türk müziğinin iki ana kolundan birisi olan halk müziğini doğru ve tekniklerine uygun icra etmesi,
2. Geleneksel kültür değerlerinin önemini kavraması,
3. Bireysel ve toplu icra tekniklerinin önemini kavraması ve bu teknikleri doğru şekilde uygulaması,
4. Türk halk müziğini oluşturan form ve makamları kavraması,
5. Özelde yerel, genelde millî kültürün zenginliğini fark etmesi,
6. Teorik bilginin yanında oldukça zengin türkü repertuarını öğrenerek müzik kültürü bilincine sahip bir birey olarak yetişmesi amaçlanmaktadır.

TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENCİLERE KAZANDIRMAYI HEDEFLEDİĞİ BECERİLER

Türk Halk Müziği Teori ve Uygulaması Programıyla öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler aşağıda sunulmuştur.

1. Türk Halk Müziği ile ilgili kavramları doğru ve yerinde kullanma
2. Müziksel algılama
3. Müziksel okuma (solfej)
4. Müziksel işitme (dikte yapma)
5. Tonalite ve modalite (makam tanıma)
6. İcra (yorumlama)
7. Nefes ve ses tekniklerini doğru ve etkili kullanma
8. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
9. Analitik düşünme
10. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma
11. İş birliği
12. Zaman yönetimi

TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENME-ÖĞRETME YAKLAŞIMI

Eğitimde son eğilimler, geleneksel öğretmen merkezli yaklaşımdan, öğrencilerin üstbilişsel farkındalıklarını geliştirmeye doğru yönelmiştir. Üstbilişsel farkındalık, öğrenmede zorlukların üstesinden gelmek ve öğrencilerin sahip oldukları düşünme becerilerini geliştirmek için önemlidir. Kendi öğrenmelerini düzenleyen öğrenciler karmaşık öğrenme durumlarında çözüm üretebilir. Bu bakımdan programın uygulanması sırasında öğrenciyi merkeze alan, üstbilişsel farkındalık geliştirmesine olanak sağlayacak ve öğretmenin rehber görevi gördüğü bir öğrenme-öğretme ortamı oluşturulması uygun olacaktır.

Öğretim programı, öğrenciyi bireysel olarak merkeze alarak uygulanmalıdır. Dersin hem teorik hem de uygulamaya dayalı olması bunu daha anlamlı kılmaktadır. Programda yer alan kazanımlar farklı bilişsel ve psikomotor beceriyi vurgulayacak şekilde yapılandırılmış, konular öğrencilerde müzik bilinci oluşturacak nitelikte tasarlanmıştır. Programda bilgi, beceri, değer ve tutum açısından denge gözetilmiştir. Programda yer alan bilgi, beceri ve değerlerin öğrencilere kazandırılabilmesi için öğrencinin öğrenme-öğretme sürecine aktif olarak katılımını sağlayacak öğrenme yöntemlerinin ve öğretim etkinliklerinin kullanımı gerekmektedir.

Programın uygulanmasında öğretmen tek bir öğrenme-öğretme stratejisi belirlemek zorunda değildir. Kazanımların içeriği ve öğrenciyeye kazandırılması hedeflenen becerilere bağlı olarak farklı öğrenme-öğretme stratejileri (buluş yoluyla öğrenme, sunuş yoluyla öğrenme, araştırma yoluyla öğrenme, tam öğrenme, iş birlikli öğrenme, yapılandırmacı öğrenme), yöntem ve teknikleri dengeli ve amacına uygun şekilde birlikte kullanılabilir.

TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Değerlendirme; öğretim programında yer alan kazanımlarda belirtilen bilgi, beceri ve tutumlara öğrencilerin ne oranda ulaştıklarının tespit edilmesi ve tespit edilen eksik ya da yanlış öğrenmelerin giderilmesi için önlemler alınmasının sağlanması açısından önemlidir. Çeşitli ve çok sayıda ölçme aracı kullanılarak sistematik olarak yapılan değerlendirme sonuçları, sadece not vermek için değil; öğrencilere performansları hakkında geri bildirim verme, öğrencileri gösterebilecekleri en üst performans seviyesine ulaştırmak için motive etme, öğretim etkinliklerinin ve öğretim programının etkiliğini belirleme amacıyla kullanılabilir.

Yapılan değerlendirme çalışmalarının sürekli olması önemlidir. Öğretim öncesinde yapılan değerlendirme, öğrenci hakkında bilgi edinilmesini ve öğrenme hedeflerinin belirlenmesini; öğretim sırasında yapılan değerlendirme, öğrenci ve öğretmene geri bildirim verilmesini; öğretim sonunda yapılan değerlendirme, öğrenme hedeflerinin karşılanıp karşılanmadığı ve belirli alanlarda değişiklik yapılması gerekip gerekmediği hakkında karar vermeyi sağlayacaktır. Değerlendirme çalışmaları, farklı öğrenci yetenek ve beceri düzeylerinin yanı sıra okul ve sınıf ortamı gözönünde bulundurularak hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.

Öğrencilerin başarısını değerlendirmede, farklı araç ve yöntemlerin birlikte kullanılması son derece önemlidir. Kullanılacak ölçme aracı ve değerlendirme yaklaşımı, ölçülmek istenen becerilere ve değerlendirme sonuçlarının hangi amaçla kullanılacağına bağlı olarak belirlenmelidir. Psikomotor ve duyuşsal alanlara ilişkin kazanımların değerlendirilmesinde, dereceli puanlama anahtarı ya da derecelendirme ölçekleri şeklinde tasarlanmış gözlem formlarının yanı sıra öz ve akran değerlendirme formları kullanılabilir. Bu formlarda; öğrencinin ilgisi, dikkati, becerisi ve işitmeye olan hâkimiyeti, düzgün ses çıkartıp çıkartmaması ve üsluba yönelik icra kabiliyetinin olup olmadığına ilişkin ölçütler yer almalıdır. Bilişsel ve psikomotor alanlara ilişkin kazanımların değerlendirilmesinde, bireysel ya da grup çalışması şeklinde tasarlanmış proje ve performans çalışmaları kullanılabilir.

Değerlendirme sonrasında performansları hakkında verilen yapıcı geri bildirimler; öğrencilerin neyin önemli olduğunu, neyin öğretilmeye çalışıldığını ve hangi alanda gelişmek için çaba sarf etmeleri gerektiğini kavramalarını sağlayacaktır.

TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

1. Öğrencilere nota okuma sistemi dikkate alınarak gruplar hâlinde icra yaptırılmalı ve bu yolla ortak beceri kazanımı sağlanmalıdır. Ortak icrada amaç, gruptaki her öğrencinin bir diğersini dinlemesi; ses, renk ve tınılarının yöresel üslup özellikleri ile ortak ahengi yakalamasıdır. Toplu solfej ve nota okumalarda eşlik sazı olarak bağlama mutlaka kullanılmalıdır. Bu bakımdan eşlik sazların akort sistemleri, öğrencilerin ses yapısına uygun hâle getirilerek akortlanmalıdır.

2. Dersin tarihî yönünün olması, farklı disiplinlerle işbirliği yapılmasını gerektirmektedir. Bu nedenle müzik tarihine ilişkin pek çok malzeme ve kaynak kullanılabilir. Makamsal bilgiler dikkatlice işlenmelidir. Farklı nota neşriyatından da faydalanılabilir.

4. Halk müziğinin işitme boyutu düşünülürken yöresel okuyuş teknikleri ve stilleri göz önünde bulundurulmalıdır. Programda yer alan yöre, tavır özellikleri oldukça bol örnekle desteklenmelidir. Bu nedenle yardımcı kaynaklar, öğrenme esnasında büyük kolaylık sağlayacaktır. Ses ve görüntü kayıtları, ders içerisinde etkin bir şekilde kullanılmalıdır.

5. Programda yer alan konular, en basit düzeyden üst düzeye doğru ilerlemektedir. Eser icraları, öğrencinin tavır kazanması açısından dikkatle takip edilmelidir. Seçilen eserler, gelişigüzel olmamalı; stil, ekol sahibi üstatların eserlerine ağırlıklı olarak yer verilmelidir. Dersin dışındaki süreçler de takip edilmelidir.

6. Öğretilecek eserler, sadece nota tekrarından oluşmamaktadır. Nazari bilgiler, öğrencinin müzik kültür birikimine çok yardımcı olacağından öğrencilere diğer başvuru kaynakları da hatırlatılmalı, okumaları tavsiye edilmelidir. Solfeji geçilen eserlerin yöresel üslup ve tavrı, mutlak surette göz önünde bulunmalıdır. Eserler ile ilgili gerekli açıklama yapılmalıdır.

8. Programın uygulanmasında her bir öğrencinin akademik, zihinsel, sosyal, bedensel yetileri ve bireysel farklılıkları dikkate alınmalıdır.

9. Programda yer alan ünitelerin eksiksiz olarak işlenmesi şartıyla konu içeriğinde takdim tehir yapılabilir.

10. Müzik manevi, kültürel ve evrensel değerlerin sanat yoluyla aktarılmasında önemli bir yer tutmaktadır. Bu bakımdan öğrenme sürecinde programda yer alan üniteler ve kazanımlarla ilişkilendirilerek tabloda sunulan değerlere ilişkin çalışma ve etkinliklere yer verilmesi önemlidir. Etkinlik ve çalışmalar planlanırken örnek olarak verilmiş konu başlıklarından yararlanılabilir.

Değerler	Konu Başlığı
Vatanseverlik	Milli ve manevi değerleri benimseme
Hoşgörü	Farklılıklara karşı hoşgörü
Saygı	Büyüklerine saygı
Çalışkanlık	Kararlılık

Bu değerlerin, öğrencilere aktarılabilmesi için öğrenme-öğretme sürecinde kullanılacak ders kitabında etkinlik, çalışma, araştırma konusu veya okuma parçası olarak yer alması sağlanmalıdır.

TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

9, 10, 11 ve 12. sınıflar için geliştirilen programda ünite temelli yaklaşım esas alınmıştır. Programda 9, 10, 11 ve 12. sınıf düzeyinde beşer ünite yer almaktadır. Ünitelerin ve konuların işleniş sırasınında dikkat edilmesi gereken hususlar, açıklamalar veya uyarılar ilgili ünite ve konu başlıkları altında verilmiştir. Kazanımlar; ünite numarası, konu numarası ve kazanım numarası esas alınarak numaralandırılmıştır. Kazanımlara ilişkin, açıklamalar, sınırlamalar veya uyarılar ise kazanımı takip eden satırda italik yazı karakteriyle ifade edilmiştir.

Kazanımların yapısı aşağıda şematik olarak gösterilmiştir:

Sınıf Düzeyi	Ünite no.	Konu no.	Kazanım no.	Kazanım İfadesi	Kazanım Açıklaması
			12.3.1.2.	Saba makamının özelliklerini açıklar.	<i>Birleşik makamlardan olan saba makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri üzerinde durulmalıdır.</i>

TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTELERİ VE SÜRELERİ

9. Sınıf

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Türk Halk Müziği Bilgileri	8	8	11
Usul/Ölçü	16	10	14
Makamsal Müzik	18	30	41
Müziksel Okuma (Solfej)	6	12	17
Müziksel Yazma (Dikte)	6	12	17
TOPLAM	54	72	100

10. Sınıf

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Türkü	5	8	11
Usul/Ölçü	8	8	11
Makamsal Müzik	11	20	28
Müziksel Okuma (Solfej)	6	18	25
Müziksel Yazma (Dikte)	6	18	25
TOPLAM	36	72	100

11. Sınıf

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Din Dışı Türler	19	10	13
Usul/Ölçü	8	8	11
Makamsal Müzik	11	18	25
Müziksel Okuma (Solfej)	6	18	25
Müziksel Yazma (Dikte)	6	18	25
TOPLAM	50	72	100

12. Sınıf

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Dinî Türler	8	8	11
Usul/Ölçü	8	10	13
Makamsal Müzik	10	18	25
Müziksel Okuma (Solfej)	6	18	25
Müziksel Yazma (Dikte)	6	18	25
TOPLAM	38	72	100

9. SINIF TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI

9.1. TÜRK HALK MÜZİĞİ BİLGİLERİ

Terimler: Türk halk müziği, ritimli ezgiler, serbest ritimli ezgiler, karma ritimli ezgiler

9.1.1. Türk Halk Müziği

9.1.1.1. Türk halk müziğinin özelliklerini açıklar.

a) *Türk halk müziğinin; geçmişe uzanan, geniş coğrafi alanlarda etkili, anonim, âşık ve din kökenli, yöresel (söyleme, çalma, makam, usul ve form) özelliklere sahip, yanaşık ve küçük değerli seslerden kurgulu bir müzik olduğu vurgulanmalıdır.*

b) *Türk halk müziğini diğer müzik türlerinden ayıran özellikler üzerinde durularak, diğer müzik türlerinden örnekler dinletilmelidir.*

9.1.2. Ritimli Ezgiler

9.1.2.1. Ritimli sözel ezgileri tanır.

9.1.2.2. Ritimli çalgısal ezgileri tanır.

Kırık havalar diye de bilinen ritimli ezgilerin, sözel ve çalgısal olanlarına dair farklı yörelerden örnek eserleri dinletilmelidir.

9.1.3. Serbest Ritimli Ezgiler

9.1.3.1. Serbest ritimli vokal ezgileri tanır.

9.1.3.2. Serbest ritimli çalgısal ezgileri tanır.

Uzun havalar diye de bilinen ritimli ezgilerin, sözel ve çalgısal olanlarına dair farklı yörelerden örnek eserleri dinletilmelidir.

9.1.4. Karma Ritimli Ezgiler

9.1.4.1. Süreklilik gösteren eserleri tanır.

9.1.4.2. Ayaklı serbest ritimli ezgileri tanır.

9.1.4.3. Kısa süreli değişken, serbest ritim gösteren ezgileri tanır.

Hem kırık hem de uzun havaların özelliklerini birlikte taşıyan karma ritimli ezgilerin, ostinato, ayaklı ve kısa süreli değişkenlik gösteren tiplerine dair farklı yörelerden örnek eserler dinletilmelidir.

9.2. USUL/ÖLÇÜ KAVRAMI

Ünite Açıklaması: Ünite, dinlenen eserlerin ritmik yapısına uygun tempo vuruşlarını fiziksel hareketlerle destekleyerek güçlü ve zayıf zamanları hareketlerle ifade etme becerilerini geliştirici çalışmalar yapılmalıdır.

Terimler: Tartım, düzüm, usul/ölçü, iki zamanlı usul (nim sofyan), üç zamanlı usul (semai), dört zamanlı usul (sofyan)

9.2.1. Usul Kavramını Oluşturan Unsurlar

9.2.1.1. Temel nota ve sus değerlerinden oluşan tartımları tanır.

Temel nota ve sus değerleri ile ilgili görsel sunumlar yapılmalıdır.

9.2.1.2. Tartımlardan oluşan düzüm kavramını açıklar.

a) Farklı tartımlardan oluşan düzümlerle ilgili görsel sunumlar yapılmalıdır.

b) Düzümlere yönelik çalışmalara yer verilmelidir.

c) Birim zamanın farklı sürelerle ifade edilmesiyle elde edilen tartımlara yönelik çalışmalara yer verilmelidir.

9.2.1.3. Değişik düzümlerin birleşmesinden oluşan usul kavramını açıklar.

Usulün, müziğin temel unsurlarından biri olduğu vurgulanmalıdır.

9.2.1.4. Usul rakamlarının gösterdiği değerlerin tamamını ifade eden ölçü kavramını açıklar.

Kalıp halinde belirlenmiş ölçü olduğu bilgisi verilerek usul ile ölçü arasındaki fark belirtilmelidir.

9.2.2. İki Zamanlı Usul (Nim Sofyan)

Konu Açıklaması: İki zamanlı usulün darplarının yörelere göre farklılık gösterebileceği vurgulanmalıdır. Azeri yerleşim bölgelerinde rastlanan, iki zamanlı usulün üçerli şekli diye bilinen, düzümü ise (3+3=6) şeklinde kurulmuş bir tipinden de bahsedilmelidir. Bu usulden, 10. sınıf usul/ölçü ünitesinde yer alan birleşik altılı (yürük semai) konusunda ayrıca bahsedilmelidir.

9.2.2.1. İki zamanlı usulün oluşumunu kavrar.

9.2.2.2. İki zamanlı usulün mertebelerini kavrar.

9.2.2.3. İki zamanlı usulde kuvvetli ve zayıf vuruşları ayırt eder.

9.2.2.4. İki zamanlı usulün vuruş biçimlerini eliyle uygulayarak gösterir.

9.2.3.Üç Zamanlı Usul (Semai)

Konu Açıklaması: Üç zamanlı usulün darplarının yörelere göre farklılık gösterebileceği vurgulanmalıdır. Örneğine az rastlanılsa da üç zamanlı usulün üçerli şekli diye bilinen, düzümü ise (3+3+3=9) şeklinde kurulmuş tipinden bahsedilmelidir.

9.2.3.1. Üç zamanlı usulün oluşumunu kavrar.

9.2.3.2. Üç zamanlı usulün mertebelerini kavrar.

9.2.3.3. Üç zamanlı usulde kuvvetli ve zayıf vuruşları ayırt eder.

9.2.3.4. Üç zamanlı usulün vuruş biçimlerini eliyle uygulayarak gösterir.

9.2.4.Dört Zamanlı Usul (Sofyan)

Konu Açıklaması: Dört zamanlı usulün darplarının yörelere göre farklılık gösterebileceği vurgulanmalıdır. Örneğine Azeri yerleşim bölgelerinde rastlanan, dört zamanlı usulün üçerli şekli diye bilinen, düzümü ise (3+3+3+3=12) şeklinde kurulmuş tipinden bahsedilmelidir.

9.2.4.1. Dört zamanlı usulün oluşumunu kavrar.

9.2.4.2. Dört zamanlı usulün mertebelerini kavrar.

9.2.4.3. Dört zamanlı usulde kuvvetli ve zayıf vuruşları ayırt eder.

9.2.4.4. Dört zamanlı usulün vuruş biçimlerini eliyle uygulayarak gösterir.

9.3. MAKAMSAL MÜZİK

Ünite Açıklaması: Ünite de öğrencinin, dinlediği eserin makamını aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre ayırt edebilmesine ilişkin çalışmalara yer verilmelidir.

Terimler: Türk müziği ses sistemi, koma, bakiye, küçük mücenneb, büyük mücenneb, tanini, vb. ikili, üçlü, dördü, beşli, altılı, yedili, sekizli aralıklar, dördülüler ve beşliler, çargâh, buselik, kürdi

9.3.1. Türk Müziği Ses Sistemi ve Aralık

9.3.1.1. Türk halk ve sanat müziğinde kullanılan ikili aralıkları ve sembolleri karşılaştırır.

Türk sanat müziğinde kullanılan ikili aralıklar ve sembolleri, halk müziği perde sistemine göre de anlatılmalıdır.

9.3.1.2. Üçlü, dördü, beşli, altılı, yedili ve sekizli aralıkları kavrar.

İkili, üçlü, dördü, beşli, altılı, yedili ve sekizli aralıklar farklı kurgularla tanıtılmalıdır.

9.3.2. Türk Müziğinde Dizi Meydana Getirmeye Yarayan Özel Dördülüler

9.3.2.1. Türk müziğinde dizi meydana getirmeye yarayan özel dördülüler ayırt eder.

a) Makamları oluşturan dördülüler aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre de anlatılmalıdır.

b) Çargâh, buselik, kürdi, rast, uşşak ve hicaz dördülüler üzerinde durulmalıdır.

9.3.3. Türk Müziğinde Dizi Meydana Getirmeye Yarayan Özel Beşliler

9.3.3.1. Çargâh, buselik, kürdi, rast, uşşak, hicaz beşlisini ayırt eder.

Çargâh, buselik, kürdi, rast, uşşak ve hicaz dördü ve beşlileri aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre de vurgulanmalıdır.

9.3.4. Türk Müziğinde Makam Kavramı

9.3.4.1. Makam kavramını tanımlar.

9.3.4.2. Basit makamların nasıl oluştuğunu açıklar.

9.3.4.3. Şet makamların nasıl oluştuğunu açıklar.

9.3.4.4. Bileşik makamların nasıl oluştuğunu açıklar.

9.3.4.5. Makamlarda kullanılan kavramları açıklar.

Durak, seyir, diz, güçlü, asma karar, donanım, perde, yeden kavramları tanıtlarak bazı durumlarda bunların halk ezgilerinde farklı uygulamaları olabileceği vurgulanmalıdır.

9.3.5. Çargâh Makamı

Konu Açıklaması: Basit makamlardan olan çargâh makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri kavratılmalıdır.

9.3.5.1. Çargâh makamı dizisini oluşturan perdeleri ifade eder.

9.3.5.2. Çargâh makamını oluşturan dördü ve beşlileri ifade eder.

9.3.5.3. Çargâh makamındaki eserleri ayırt eder.

9.3.6. Buselik Makamı

Konu Açıklaması: Basit makamlardan olan buselik makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri vurgulanmalıdır.

9.3.6.1. Buselik makamının dizisini oluşturan perdeleri ifade eder.

9.3.6.2. Buselik makamını oluşturan dörtlü ve beşlileri ifade eder.

9.3.6.3. Buselik makamındaki eserleri ayırt eder.

9.3.7. Kürdi Makamı

Konu Açıklaması: Basit makamlardan olan kürdi makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri vurgulanmalıdır.

9.3.7.1. Kürdi makamının dizisini oluşturan perdeleri ifade eder.

9.3.7.2. Kürdi makamını oluşturan beşli ve dörtlüleri ifade eder.

9.3.7.3. Kürdi makamındaki eserleri ayırt eder.

9.4. MÜZİKSEL OKUMA (SOLFEJ-BONA)

Ünite Açıklaması: Ünite sonunda öğrencilerin, müziksel okuma ve deşifre yapma becerilerini kazanmaları ve pekiştirmeleri sağlanmalıdır. Çargâh, buselik, ve kürdi makamında solfej çalışmalarının yanı sıra ritmik okuma egzersizleri de yapılmalıdır. Çargâh, buselik, ve kürdi makamında solfej yapılırken seçilen eserlerin 2, 3 ve 4 zamanlı usullerde olmasına ve aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre okunmasına dikkat edilmelidir. Seçilecek eserlerin öğrenci düzeyine uygun olmasına dikkat edilmelidir.

Terimler: Çargâh, buselik, kürdi, dizi, solfej, bona, deşifre

9.4.1. Çargâh Makamında Müziksel Okuma

9.4.1.1. Çargâh makamı dizisini seslendirir.

9.4.1.2. Çargâh makamında yazılmış solfejleri okur.

9.4.2. Buselik Makamında Müziksel Okuma

9.4.2.1. Buselik makamı dizisini seslendirir.

9.4.2.2. Buselik makamında yazılmış solfejleri okur.

9.4.3. Kürdi Makamında Müziksel Okuma

9.4.3.1. Kürdi makamı dizisini seslendirir.

9.4.3.2. Kürdi makamında yazılmış solfejleri okur.

9.5. MÜZİKSEL YAZMA (DİKTE)

Ünite Açıklaması: Ünite sonunda öğrencilerin, müziksel yazma becerisi kazanmaları ve pekiştirmeleri sağlanmalıdır. Çargâh, buselik, ve kürdi makamında ezgi diktesi çalışmalarında, dikte yapılacak makamın dizisi çalınarak karar sesi, seyri, aldığı değiştiriciler vurgulanmalıdır. Çargâh, buselik, ve kürdi makamında dikte yapılırken seçilen eserlerin 2, 3 ve 4 zamanlı usullerde olmasına ve aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre yazılmış olmasına dikkat edilmelidir.

Terimler: Çargâh, buselik, kürdi, dizi, müziksel yazma (dikte).

9.5.1. Çargâh Makamında Müziksel Yazma

9.5.1.1. Çargâh makamı dizisini yazar.

9.5.1.2. Çargâh makamında ezgi diktelerini yapar.

9.5.2. Buselik Makamında Müziksel Yazma

9.5.2.1. Buselik makamı dizisini yazar.

9.5.2.2. Buselik makamında ezgi diktelerini yapar.

9.5.3. Kürdi Makamında Müziksel Yazma

9.5.3.1. Kürdi makamı dizisini yazar.

9.5.3.2. Kürdi makamında ezgi diktelerini yapar.

10. SINIF TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI

10.1. TÜRKÜ

10.1.1. Türkünün Tanımı, Özellikleri ve Türleri

10.1.1.1. Türkü kavramını açıklar.

10.1.1.2. Türkünün özelliklerini açıklar.

a) Türkünün, halk müziği içinde edebî, geleneksel, yöresel ve müziksel özelliklerinden dolayı farklı sınıflamalarla ifade edildiği belirtilmelidir.

b) Türkünün bir müzik formu olmasının yanı sıra aynı zamanda ortak dil ve kültür oluşumuna etki eden bir alan olduğu vurgulanmalıdır. Bu bağlamda türkünün, çocuk ve gençlerin kimlik gelişiminde, ülke değerlerini fark edebilmedeki önemli rolünün üzerinde durulmalıdır.

10.1.1.3. Türkünün halk edebiyatında anonim bir tür olduğunu açıklar.

10.1.2. Yapılarına Göre Türküler

10.1.2.1. Türküleri hece yapılarına göre sınıflandırır.

a) Halk edebiyatı anonim türlerinden olan türkü edebî yönden, hece sayılarındaki farklılıklara bağlı olarak sınıflandırıldığı vurgulanır.

b) Farklı yörelerin türkülerinden beş, yedi, sekiz, on bir ve on beş heceli türkü örnekleri dinletilmelidir.

10.1.3. Konularına Göre Türküler

10.1.3.1. Türküleri konularına göre sınıflandırır.

a) Halk edebiyatı anonim türlerinden olan türkünün; edebî yönden tabiat, aşk, yiğitlik, tören, düşün, kına, askerlik, gurbet ve hasret olarak sınıflandırıldığı vurgulanır (Örnek, Cezayir Türküsü).

b) İnsanımızın günlük yaşantısında karşılaştığı hemen her durumun türkülere konu olduğu vurgulanarak türkünün halk müziği türleri içinde konu zenginliği bakımından en önde gelen tür olduğu belirtilmelidir.

10.2. USUL/ÖLÇÜ

Ünite Açıklaması: Ünite, dinlenen eserlerin ritmik yapısına uygun tempo vuruşlarını fiziksel hareketlerle destekleyerek güçlü ve zayıf zamanları hareketlerle ifade etme çalışmaları yapılmalıdır.

Terimler: Birleşik beşli (Türk aksağı), birleşik altılı (yürük semai)

10.2.1. Birleşik Beşli (Türk Aksağı)

Konu Açıklaması: Birleşik beşli usulün darplarının yörelere göre farklılık gösterebileceği vurgulanmalıdır.

10.2.1.1. Birleşik beş zamanlı usulün oluşumunu kavrar.

10.2.1.2. Birleşik beş zamanlı usulün mertebelerini kavrar.

10.2.1.3. Birleşik beşli usulde kuvvetli ve zayıf vuruşları ayırt eder.

10.2.1.4. Birleşik beş zamanlı usulün vuruş biçimlerini eliyle uygulayarak gösterir.

10.2.2. Birleşik Altılı (Yürük Semai)

Konu Açıklaması: Özellikle birleşik altılı usul kavratılırken darplarının yörelere göre farklılık gösterebileceği vurgulanmalıdır. Yürük semai usulünden farklı olarak uygulanan (4+2), (2+4) ve (2+2+2) düzüm tipleri üzerinde durulmalıdır.

10.2.2.1. Birleşik altı zamanlı usulün oluşumunu kavrar.

10.2.2.2. Birleşik altı zamanlı usulün mertebelerini kavrar.

10.2.2.3. Birleşik altılı usulde kuvvetli ve zayıf vuruşları ayırt eder.

10.2.2.4. Birleşik altılı usulün vuruş biçimlerini eliyle uygulayarak gösterir.

10.3. MAKAMSAL MÜZİK

Ünite Açıklaması: Ünite de öğrencinin, dinlediği eserin makamını aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre ayırt edebilmesi üzerinde durulmalıdır.

Terimler: Rast, segâh, hüseyni

10.3.1. Rast Makamı

10.3.1.1. Rast makamının dizisini oluşturan perdeleri ifade eder.

10.3.1.2. Rast makamını oluşturan beşli ve dördüleri ifade eder.

10.3.1.3. Rast makamının özelliklerini kavrar.

Basit makamlardan olan rast makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri vurgulanmalıdır.

10.3.1.4. Rast makamının eserlerini ayırt eder.

10.3.2. Uşşak Makamı

Konu Açıklaması: Basit makamlardan olan uşşak (maya) makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri vurgulanmalıdır.

10.3.2.1. Uşşak makamının oluşumunu kavrar.

10.3.2.2. Uşşak makamını oluşturan dördü ve beşlileri ifade eder.

10.3.2.3. Uşşak makamının yapısını kavrar.

10.3.2.4. Uşşak makamındaki eserleri ayırt eder.

10.3.3. Hüseyni Makamı

Konu Açıklaması: Basit makamlardan olan hüseyni makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri vurgulanmalıdır.

10.3.3.1. Halk müziğinde hüseyni makamının oluşumunu kavrar.

10.3.3.2. Hüseyni makamını oluşturan beşli ve dördüleri ifade eder.

10.3.3.3. Hüseyni makamındaki eserleri ayırt eder.

10.4. MÜZİKSEL OKUMA (SOLFEJ-BONA)

Ünite Açıklaması: Ünite sonunda öğrencilerin, müziksel okuma ve deşifre yapma becerilerini kazanmaları ve pekiştirmeleri sağlanmalıdır. Solfeji yapılan eserin makamının aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre ayırt edebilmesi üzerinde durulmalıdır. Rast,Uşşak ve Hüseyni makamlarında solfej çalışmalarının yanı sıra ritmik okuma egzersizleri de yaptırılmalıdır.

Terimler: Rast, segâh, hüseyni, dizi, solfej, bona, deşifre

10.4.1.Rast Makamında Müziksel Okuma

- 10.4.1.1. Rast makamı dizisini seslendirir.
- 10.4.1.2. Rast makamında yazılmış solfejleri okur.

10.4.2. Uşşak Makamında Müziksel Okuma

- 10.4.2.1. Uşşak makamı dizisini seslendirir.
- 10.4.2.2. Uşşak makamında ezgi solfejleri okur.

10.4.3. Hüseyni Makamında Müziksel Okuma

- 10.4.3.1. Hüseyni makamı dizisini seslendirir.
- 10.4.3.2. Hüseyni makamında yazılmış solfejleri okur.

10.5. MÜZİKSEL YAZMA (DİKTE)

Ünite Açıklaması: Ünite sonunda öğrencilerin, müziksel yazma becerilerini kazanmaları ve pekiştirmeleri sağlanmalıdır. Diktesi yapılan eserin makamının aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre ayırt edebilmesi üzerinde durulmalıdır. Seçilecek ezgi diktelерinin öğrenci düzeyine uygun olmalıdır. Rast, uşşak, hüseyni makamlarında ezgi diktesi çalışmalarında, dikte yapılacak makamın dizisi çalınarak karar sesi, seyri, aldığı değiştiriciler vurgulanmalıdır.

Terimler: Rast, segâh, hüseyni, müziksel yazma (dikte)

10.5.1. Rast Makamında Müziksel Yazma

- 10.5.1.1. Rast makamı dizisini yazar.
- 10.5.1.2. Rast makamında ezgi diktelerini yapar.

10.5.2. Uşşak Makamında Müziksel Yazma

- 10.5.2.1. Uşşak makamı dizisini yazar.
- 10.5.2.2. Uşşak makamında ezgi diktelerini yapar.

10.5.3. Hüseyni Makamında Müziksel Yazma

- 10.5.3.1. Hüseyni makamı dizisini yazar.
- 10.5.3.2. Hüseyni makamında ezgi diktelerini yapar.

11. SINIF TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI

11.1. DİN DIŞI TÜRLER

Ünite Açıklaması: Üniteye yöresel icracılardan dinletilerek ezgi yürüyüşleri, yöresel ağız kullanımları, konuları ve kullanılan çalgılarla ilgili öğrencilerin bilgi sahibi olmaları sağlanmalıdır.

Terimler: Maya, bozlak, gurbet havası, barak, hoyrat, divan

11.1.1. Maya

11.1.1.1. Maya kavramını açıklar.

Halk müziğimizin serbest ritimli sözel eserler sınıflamasında yer alan mayanın, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerimizde ağırlıklı olarak icra edildiği belirtilmelidir.

11.1.1.2. Maya formunda halk ezgilerinin makamsal yapısını açıklar.

11.1.1.3. Maya formundaki halk ezgilerinin sözel bölümlerini kavrar.

11.1.2. Gurbet Havası

11.1.2.1. Gurbet havası kavramını açıklar.

Halk müziğimizin serbest ritimli sözel eserler sınıflamasında yer alan gurbet havasının, teke yöresinde (Antalya, Isparta, Burdur) icra edildiği belirtilmelidir.

11.1.2.2. Gurbet havası formunda halk ezgilerinin makamsal yapısını açıklar.

11.1.2.3. Gurbet havası formundaki halk ezgilerinin sözel bölümlerini kavrar.

11.1.3. Bozlak

11.1.3.1. Bozlak kavramını açıklar.

Halk müziğimizin serbest ritimli sözel eserler sınıflamasında yer alan bozlağın, Orta Anadolu'dan başlayarak Güneydoğu Anadolu'ya uzanan bir hat üzerinde ağırlıklı olarak icra edildiği belirtilmelidir.

11.1.3.2. Bozlak formunda halk ezgilerinin makamsal yapısını açıklar.

11.1.3.3. Bozlak formundaki halk ezgilerinin sözel bölümlerini kavrar.

11.1.4. Barak

11.1.4.1. Barak kavramını açıklar.

Halk müziğimizin serbest ritimli sözel eserler sınıflamasında yer alan barağın, Gaziantep (Nizip, Oğuzeli, Kargamış) yöresinde ağırlıklı olarak icra edildiği belirtilmelidir.

11.1.4.2. Barak formunda halk ezgilerinin makamsal yapısını açıklar.

11.1.4.3. Barak formundaki halk ezgilerinin sözel bölümlerini kavrar.

11.1.5. Hoyrat

11.1.5.1. Hoyrat kavramını açıklar.

Halk müziğimizin serbest ritimli sözel eserler sınıflamasında yer alan hoyratın, özellikle Elazığ ve Kuzey Irak'ta Musul ve Kerkük yöresinde ağırlıklı olarak icra edildiği vurgulanmalıdır.

11.1.5.2. Hoyrat formunda halk ezgilerinin makamsal yapısını açıklar.

11.1.5.3. Hoyrat formundaki halk ezgilerinin sözel bölümlerini kavrar.

11.1.6. Divan

11.1.6.1. Divan kavramını açıklar.

Halk müziğimizin serbest ritimli sözel eserler sınıflamasında yer alan divanın, özellikle Selçuklu ve Osmanlı döneminde şehir merkezlerinde ağırlıklı olarak icra edildiği vurgulanmalıdır.

11.1.6.2. Divan formunun aruz veznini ifade eder.

Günümüze kadar ulaşan divan formunun "fâilâtün/fâilâtün/fâilâtün/fâilün" aruz vezniyle yazıldığı vurgulanmalıdır.

11.1.6.3. Divan formunda halk ezgilerinin makamsal yapısını açıklar.

11.1.6.4. Divan formundaki halk ezgilerinin sözel bölümlerini kavrar.

11.2. USUL/ÖLÇÜ

Ünite Açıklaması: Üniteye dinlenen eserlerin ritmik yapısına uygun tempo vuruşlarını fiziksel hareketlerle destekleyerek güçlü ve zayıf zamanları hareketlerle ifade etme becerileri üzerinde durulmalıdır.

Terimler: Birleşik yedili (devritûran, devrihindî), birleşik sekizli (düyek, müsemmen)

11.2.1. Birleşik Yedili (Devrihindî, Devritûran)

Konu Açıklaması: Birleşik yedili usul kavratılırken darplarının yörelere göre farklılık gösterebileceği vurgulanmalıdır. Devrihindî ve devritûran, usullerinden farklı olarak uygulanan düzüm tipi (2+3+2) üzerinde durulmalıdır.

11.2.1.1. Birleşik yedili usulün oluşumunu kavrar.

11.2.1.2. Birleşik yedi zamanlı usulün mertebelerini ifade eder.

11.2.1.3. Birleşik yedili usulde kuvvetli ve zayıf vuruşları ayırt eder.

11.2.1.4. Birleşik yedili usulün vuruş biçimlerini eliyle uygulayarak gösterir.

11.2.2. Birleşik Sekizli (Düyek-Müsemmen)

Konu Açıklaması: Birleşik sekizli usul kavratılırken düyek ve müsemmen usullerinin kuruluşundan farklı olarak uygulanan düzüm tipleri (2+3+3), (3+3+2) üzerinde durulmalıdır.

11.2.2.1. Birleşik sekizli usulün oluşumunu kavrar.

11.2.2.2. Birleşik sekizli usulün mertebelerini ifade eder.

11.2.2.3. Birleşik sekizli usulün kuvvetli ve zayıf vuruşlarını ayırt eder.

11.2.2.4. Birleşik sekizli usulün vuruş biçimlerini eliyle uygulayarak gösterir.

11.3. MAKAMSAL MÜZİK

Ünite Açıklaması: Ünite dinlenen eserin makamının aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre ayırt edilebilmesini sağlayacak çalışmalara yer verilmelidir.

Terimler: Uşşak, hicaz, karcıgar, dizi, solfej, bona, deşifre

11.3.1. Nihavent Makamı

11.3.1.1. Nihavent makamının oluşumunu kavrar.

11.3.1.2. Nihavent makamının özelliklerini açıklar.

Basit makamlardan olan buselik makamının rast perdesine şeddi (göçürül-müşü) olan nihavent makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri üzerinde durulmalıdır.

11.3.1.3. Nihavent makamını oluşturan beşli ve dörtlüleri ifade eder.

11.3.1.4. Nihavent makamında eserleri ayırt eder.

11.3.2. Hicaz Makamı

11.3.2.1. Hicaz makamını (halk müziğinde muhalif ayağının) oluşumunu kavrar.

11.3.2.2. Hicaz makamını oluşturan dörtlü ve beşlileri ifade eder.

11.3.2.3. Hicaz makamının yapısını kavrar.

Basit makamlardan olan hicaz makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri üzerinde durulmalıdır.

11.3.2.4. Hicaz makamındaki eserleri ayırt eder.

11.3.3. Karcıgar Makamı

Konu Açıklaması: Basit makamlardan olan karcıgar makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri üzerinde durulmalıdır.

11.3.3.1. Karcıgar makamının (halk müziğinde kerem ayağının) oluşumunu kavrar.

11.3.3.2. Karcıgar makamını oluşturan dörtlü ve beşlileri ifade eder.

11.3.3.3. Karcıgar makamının eserleri ayırt eder.

11.4. MÜZİKSEL OKUMA (SOLFEJ)

Ünite Açıklaması: Ünite sonunda öğrencilerin, müziksel okuma becerisi kazanmaları ve deşifre yapma becerilerini pekiştirmeleri sağlanmalıdır. Solfeji yapılan eserin makamının aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre ayırt edilebilmesini sağlayacak çalışmalar yapılmalıdır. Seçilecek solfejlerin öğrenci düzeyine uygun olmasına dikkat edilmelidir.

Terimler: Uşşak, hicaz, karcıgar, müziksel okuma (solfej)

11.4.1. Nihavent Makamında Müziksel Okuma

11.4.1.1. Nihavent makamı dizisini seslendirir.

11.4.1.2. Nihavent makamında ezgi solfejlerini okur.

Nihavent makamında makamında solfej çalışmalarının yanı sıra ritmik okuma egzersizleri de yapılmalıdır.

11.4.2. Hicaz Makamında Müziksel Okuma

11.4.2.1. Hicaz makamı dizisini seslendirir.

11.4.2.2. Hicaz makamında ezgi solfejlerini okur.

Hicaz makamında solfej çalışmalarının yanı sıra ritmik okuma egzersizleri de yaptırılmalıdır.

11.4.3. Karcıġar Makamında Müziksel Okuma

11.4.3.1. Karcıġar makamı (halk müziğinde kerem ayaġı) dizisini seslendirir.

11.4.3.2. Karcıġar makamında ve kerem ayaġında ezgi solfejlerini okur.

Karcıġar makamında solfej çalışmalarının yanı sıra ritmik okuma egzersizleri de yaptırılmalıdır.

11.5. MÜZİKSEL YAZMA (DİKTE)

Ünite Açıklaması: Nihavent, Hicaz ve Karcıġar makamlarında ezgi diktesi çalışmalarında dikte yapılacak makamın dizisi çalınarak karar sesi, seyri, aldığı deġiştiriciler vurgulanmalıdır. Ünite sonunda öğrencilerin, müziksel yazma becerisi kazanmaları ve pekiştirmeleri sağlanmalıdır. Seçilecek ezgi diktelerinin öğrenci düzeyine uygun olmasına dikkat edilmelidir.

Terimler: Uşşak, hicaz, karcıġar, müziksel yazma (dikte).

11.5.1. Nihavent Makamında Müziksel Yazma

11.5.1.1. Nihavent makamı dizisini yazar.

11.5.1.2. Nihavent makamında ezgi diktelerini yapar.

11.5.2. Hicaz Makamında Müziksel Yazma

11.5.2.1. Hicaz makamı dizisini yazar.

11.5.2.2. Hicaz makamında ezgi diktelerini yapar.

11.5.3. Karcıġar Makamında Müziksel Yazma

11.5.3.1. Karcıġar makamı dizisini yazar.

11.5.3.2. Karcıġar makamında ezgi diktelerini yapar.

12. SINIF TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI

12.1. DİNÎ TÜRLER

Terimler: İlahi (nefes, savt, gülbang), semah

12.1.1. İlahi

12.1.1.1. İlahi kavramını açıklar.

Tasavvufi halk müziği formlarından biri olan ilahinin, makamsal yapısı sanat müziğinin etkisinde kalarak oluşturulmuş bir form olduğu belirtilmelidir.

12.1.1.2. İlahi formunun farklı dinî gruplardaki isimlendirmelerini ifade eder.

Farklı dinî gruplarda farklı isimlerle anılan ilahinin (nefes, savt, gülbang), özellikle her dinî grubun kendi felsefesini konu ettiği belirtilmelidir.

12.1.1.3. İlahi formunda halk ezgilerinin makamsal yapısını açıklar.

Şehir merkezlerine yakın yörelerde icra edilen diğer halk müziği formlarında ilahide olduğu gibi makam, usul, çalgı, form ve edebî özellikler bakımından sanat müziği ile benzerlik gösterebildiği vurgulanmalıdır.

12.1.1.4. İlahi formundaki halk ezgilerinin sözel bölümlerini kavrar.

İlahinin en belirleyici unsurunun sözleri olduğu vurgulanmalıdır.

12.1.2. Semah

12.1.2.1. Semah kavramını açıklar.

12.1.2.2. Semah formunun uygulandığı dinî grupları ifade eder.

a) Semahın ait olduğu dinî gruplarda özellikle o dinî grubun kendi felsefesini konu ettiği vurgulanmalıdır.

b) Semahın, Alevi-Bektaşî topluluklarının “ayinicem” adı verilen törenlerinde, semah denilen törene eşlik amacıyla üretilmiş bir tür olduğu vurgulanmalıdır.

12.1.2.3. Semah formunda halk ezgilerinin makamsal yapısını açıklar.

12.1.2.4. Semah formundaki halk ezgilerinin sözel bölümlerini kavrar.

Halk müziğimizin dinî formlarından olan semahın, en belirleyici özelliğinin sözleri olduğu belirtilerek, semahın ağırlama (andante/moderato) – yeldirme (allegretto) – şahlama (allegro) bölümlerinden oluştuğu vurgulanmalıdır.

12.2. USUL/ÖLÇÜ

Ünite Açıklaması: Üniteye dinlenen eserlerin ritmik yapısına uygun tempo vuruşlarını fiziksel hareketlerle destekleyerek güçlü ve zayıf zamanları hareketlerle ifade etme becerilerini geliştirici çalışmalar yapılmalıdır.

Terimler: Birleşik dokuzlu (aksak), karma onlu (curcuna-lenk fahte-çeng-i harbî)

12.2.1. Birleşik Dokuzlu (Aksak)

Konu Açıklaması: Usul kavratılırken aksak usulü kuruluşundan farklı olarak uygulanan düzüm tipleri (2+2+3+2), (2+3+2+2) (3+2+2+2) (3+3+3) üzerinde durulmalıdır.

12.2.1.1. Birleşik dokuzlu usulün oluşumunu kavrar.

12.2.1.2. Birleşik dokuzlu usulün mertebelerini kavrar.

12.2.1.3. Birleşik dokuzlu usulün kuvvetli ve zayıf vuruşlarını ayırt eder.

12.2.1.4. Birleşik dokuzlu usulün vuruş biçimlerini eliyle uygulayarak gösterir.

12.2.2. Karma Onlu (Curcuna-Lenk Fahte-çeng-i Harbi)

12.2.2.1. Karma onlu usulün oluşumunu kavrar.

12.2.2.2. Karma onlu usulün mertebelerini kavrar.

12.2.2.3. Karma onlu usulün kuvvetli ve zayıf vuruşlarını ayırt eder.

12.2.2.4. Karma onlu usulün vuruş biçimlerini eliyle uygulayarak gösterir.

12.3. MAKAMSAL MÜZİK

Ünite Açıklaması: Üniteye dinlenen eserin makamının aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre ayırt edilebilmesini sağlayacak çalışmalara yer verilmelidir.

Terimler: Saba, nihavent, hüzzam

12.3.1. Saba Makamı

12.3.1.1. Saba makamının oluşumunu kavrar.

12.3.1.2. Saba makamının özelliklerini açıklar.

Birleşik makamlardan olan saba makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri üzerinde durulmalıdır.

12.3.1.3. Saba makamını oluşturan dörtlü ve beşlileri ifade eder.

12.3.1.4. Saba makamında eserleri ayırt eder.

12.3.2. Segâh Makamı

12.3.2.1. Segâh makamının özelliklerini kavrar.

a) Basit makamlardan olan segâh makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri üzerinde durulmalıdır.

b) Segâh makamını oluşturan beşli ve dörtlüleri kavratılmalıdır.

12.3.2.2. Segâh makamındaki eserleri ayırt eder.

12.3.3. Hüzzam Makamı

12.3.3.1. Hüzzam makamının oluşumunu kavrar.

12.3.3.2. Hüzzam makamının özelliklerini açıklar.

Birleşik makamlardan olan hüzzam makamının durak, seyir, dizi, güçlü, asma karar, donanım, perde ve yeden özellikleri üzerinde durulmalıdır.

- 12.3.3.3. Hüz zam makamını oluşturan beşli ve dördlülere ifade eder.
12.3.3.4. Hüz zam makamında eserleri ayırt eder.

12.4. MÜZİKSEL OKUMA

Ünite Açıklaması: Ünite sonunda öğrencilerin, müziksel okuma becerisi kazanmaları ve deşifre yapma becerilerini pekiştirmeleri sağlanmalıdır. Seçilecek solfejlerin öğrenci düzeyine uygun olmasına dikkat edilmelidir.

Terimler: Saba, nihavent, hüz zam, müziksel okuma (solfej).

12.4.1. Saba Makamında Müziksel Okuma

12.4.1.1. Saba makamı dizisini seslendirir.

12.4.1.2. Saba makamında ezgi solfejlere okur.

Saba makamında solfej çalışmalarının yanı sıra ritmik okuma egzersizleri de yaptırılmalıdır.

12.4.2. Segâh Makamında Müziksel Okuma

12.4.2.1. Segâh makamı dizisini seslendirir.

12.4.2.2. Segâh makamında yazılmış solfejlere okur.

Segâh makamında solfej çalışmalarının yanı sıra ritmik okuma egzersizleri de yaptırılmalıdır.

12.4.3. Hüz zam Makamında Müziksel Okuma

12.4.3.1. Hüz zam makamı dizisini seslendirir.

12.4.3.2. Hüz zam makamında ezgi solfejlere okur.

Hüz zam makamında solfej çalışmalarının yanı sıra ritmik okuma egzersizleri de yaptırılmalıdır.

12.5. MÜZİKSEL YAZMA

Ünite Açıklaması: Saba, Segâh ve Hüz zam makamlarında ezgi diktesi çalışmalarında dikte yapılacak makamın dizisi çalınarak karar sesi, seyri, aldığı deşiftiriciler vurgulanmalıdır. Ünite sonunda öğrencilerin, müziksel yazma becerisi kazanmaları ve pekiştirmeleri sağlanmalıdır. Diktesi yapılan eserin makamının aynı zamanda halk müziği perde sistemine göre ayırt edilebilmesini sağlayacak çalışmalar yapılmalıdır.

Terimler: Saba, nihavent, hüz zam, müziksel yazma (dikte)

12.5.1. Saba Makamında Müziksel Yazma

12.5.1.1. Saba makamı ve kalenderi dizisini yazar.

12.5.1.2. Saba makamı ezgi diktelerini yapar.

12.5.2. Segâh Makamında Müziksel Yazma

12.5.2.1. Segâh makamı dizisini yazar.

12.5.2.2. Segâh makamında düzeyine uygun ezgi diktelerini yapar.

12.5.3. Hüz zam Makamında Müziksel Yazma

12.5.3.1. Hüz zam makamı ve tatyan ayağı dizisini yazar.

12.5.3.2. Hüz zam makamı ezgi diktelerini yapar.